

КОГНІТИВНИЙ АНАЛІЗ СЕМАНТИЧНИХ ЗРУШЕНЬ У ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЯХ – ЗАГОЛОВКАХ ХУДОЖНІХ ТЕКСТІВ (НА МАТЕРІАЛІ СУЧАСНОЇ АНГЛОМОВНОЇ ПРОЗИ)

У статті розглянуто цікаву письменницьку стратегію, яка спостерігається при використанні фразеологізму для заголовка тексту: вживання різноманітних семантичних зрушень у цьому фразеологізмі при його подальшій реалізації в контексті твору є засобом досягнення певних контекстуальних ефектів. Пропонується когнітивний аналіз таких ефектів, який доводить, що актуалізація семантичних зрушень у фразеологізмах, уперше реалізована як заголовок, є основним засобом створення контекстуального каркасу літературного тексту.

Дослідження різноманітних видів трансформації структури та семантики ФО в художньому тексті привело до певних спостережень, що свідчили про здатність ФО із семантичними зрушеннями виконувати смислову роль, яка виходить за межі змісту окремого висловлення або абзацу. Було виділено низку текстів, у яких роль семантичних зрушень може бути виявлена тільки в процесі аналізу смислових зв'язків цілого тексту художнього твору. Висвітлення особливостей актуалізації таких ФО в термінах когнітивної парадигми передбачає використання методик когнітивного підходу до вивчення тексту як лінгвістичного феномена. Вказаний підхід ґрунтується на творчому використанні понять, вироблених у численних роботах з лінгвістики тексту, серед яких слід назвати насамперед праці О.П. Воробйової [1], І.Р. Гальперіна [2], О. М. Леонтьєва [3; 4; 5], Г.Г. Молчанової [6], З.Я. Тураєвої [7] та багатьох інших. Серед робіт останніх років слід особливо відзначити узагальнююче дослідження Л.Г. Бабенко, І.Є. Васильєва та Ю.В. Казаріна [8], в якому детально систематизовані основні надбання цієї лінгвістичної царини. Водночас підкреслюється відсутність розробленості більшості текстологічних понять, зокрема поняття "текст". Така незавершеність дослідження багатьох понять текстології зумовлена в першу чергу складністю об'єму дослідження як лінгвістичного матеріального утворення, проте саме це підводить до необхідності залучити методики когнітивного підходу до вивчення тексту [9: 513].

В останні роки було написано ряд монографій, де художній текст розглядається саме із залученням методик когнітивної лінгвістики, в яких найголовнішу роль відведено творцю тексту – його автору [10; 11]. Стрижневою ідеєю вказаного підходу можна назвати тезу про те, що за художнім текстом стоїть концептуальна, смислова система його автора, яка забезпечує і породження тексту, і його розуміння.

Слід підкреслити, що когнітивний підхід відкриває нові площини у дослідженні тексту як явища і дає змогу розглядати проблему автора та тексту у зв'язку з проблемами концептуально-когнітивної організації тексту. Сучасні дослідники тексту розглядають його як динамічний вербально/невербальний об'єкт, який породжений індивідуальною свідомістю та фіксує її специфіку. Розуміння тексту як комунікативної та смислової єдності, створеної з естетичною метою, підводить нас до необхідності аналізу того, що ця єдність породжує. У цьому аспекті проблема когнітивної, смислової та комунікативної цілісності тексту може бути вирішена через актуалізацію категорії авторської свідомості [11: 8] та через вивчення цієї важливої когнітивної царини. Слід особливо наголосити, що когнітивний аспект цього явища передбачає обов'язкову репрезентацію когнітивних складових царини авторської свідомості у вербальних знаках.

Залучення когнітивного та психолінгвістичного підходу до тексту в процесі дослідження його організаційного центру (авторської свідомості) не тільки доцільне, але й обов'язкове. Феномен свідомості автора, яка керує творчою діяльністю письменника, не може бути проаналізований без пояснення особливостей концептуальних систем та когнітивних баз певної мовної особистості. Мається на увазі насамперед діяльність авторської свідомості як специфічна робота мислення, характер мовної когніції, яка пов'язана з навколишнім світом у процесі активної діяльності свідомості, що не тільки сприймає, але й сформовує [12: 35]. Пропонований підхід дає можливість глибше зрозуміти роботу свідомості, точніше проаналізувати співвідношення типового та суб'єктивного в процесі естетичної мовної діяльності, описати участь тих чи інших структур у реалізації когнітивних та креативних механізмів при створенні тих чи інших моделей світу (тобто текстів) засобами художньої та нехудожньої мови.

Одним із найважливіших постулатів когнітології тексту є теза про те, що в мовних процесах використання мовних одиниць завжди є відображенням суб'єктивних засобів інтеграції смислу: мовець використовує слово для адекватної реалізації свого задуму, для акцентування найважливіших особистісних смислів.

Оперуючи поняттям 'смысл', когнітивісти виходять з положення про те, що смысл детермінований ситуативно, він співвідноситься з думкою, з вихідним задумом висловлювання. Смысл можна розуміти як "індивідуальне значення слова, виділене з...об'єктивної системи зв'язків", яке складається 'з тих зв'язків, які релевантні даному моменту та даній ситуації' як 'привнесения суб'єктивних аспектів значення відповідно до даного моменту та даної ситуації' [13: 60]; як 'особисте ставлення суб'єкта до світу, яке фіксується у суб'єктивних значеннях', як те, що 'створює упередженість людської свідомості' [3: 147, 153]. Тобто чи не найважливішою ознакою смислу вчені називають його суб'єктивність, особистісність, і прагнення передати найточніші відтінки цього особистісного смислу є головною метою мовця/автора.

Як зазначає О.С. Кубрякова, текст існує як джерело випромінювання, джерело збудження в нашій свідомості численних асоціацій та когнітивних структур (від простих фреймів до значно складніших ментальних просторів). Текст завдяки цій своїй якості цікавий саме тим, що з нього можна вивести, здобути, який висновок зробити. Тому текст є зразком такої складної мовної форми, такого семіотичного утворення, яке спонукає нас до творчого процесу її розуміння, її сприйняття та інтерпретації [9: 518].

Метою нашої статті є спроба когнітивного аналізу текстотвірної ролі ФО-заголовків у тих випадках, коли такі ФО набувають у тексті твору семантичних зрушень.

Зупинимося на групі текстів, у заголовках яких автори використовують ФО. Спробуємо показати, що називання художніх текстів таким чином є цікавою авторською стратегією, яка включає також особливості використання ФО з семантичними зрушеннями в тексті цілого твору. Така актуалізація ФО в контексті твору дозволяє відстежити цікаві контекстуальні та концептуальні зв'язки.

Особливість смислу заголовка в цілому та його семантики можна пояснити тим, яку роль він відіграє у творі. По-перше, він виражає в концентрованій формі основну ідею та тему твору й тому вимагає макроконтексту всього твору для своєї повної реалізації. Таким чином, як зазначає професор В.А.Кухаренко, заголовок – це рамковий знак, який вимагає обов'язкового повернення до себе після завершення читання художнього тексту, який нарощує об'єм свого значення за рахунок безлічі контекстуальних значущостей найрізноманітніших мовних одиниць [14: 50]. Семантична специфіка заголовка полягає в тому, що він водночас конкретизує й узагальнює генералізацію значення. Перше забезпечується за рахунок віднесеності заголовка до певної ситуації, яка представлена в тексті, і відрізняється від звичайної контекстуальної реалізації значення тим, що відбувається в умовах розриву між появою форми та її осмислюванням. Крім того, конкретизація значення заголовка надходить не одноразово, а поетапно. Генералізація значення заголовка пов'язана з тим, що до його тлумачення входять значущості різних елементів художнього тексту, що дозволяє значенню, пройшовши конкретизацію, набутти узагальнюючого характеру. Отже, семантичні перетворення заголовка відбуваються тільки у зв'язку із впливом всієї художньої системи цілого тексту і в найскраповішій формі відбивають системний характер мовних модифікацій, що мають місце в художньому творі. Заголовок у своєму остаточному, ретроспективному прочитанні є, крім того, надзвичайно ємним вираженням точки зору автора, суттєвим компонентом, що завершує формування образу автора даного твору [14: 51].

Використання ФО для називання – досить часте явище в європейській літературі XIX-XXI століть. Згадаємо, наприклад, 'Не всё коту масленица', 'На всякого мудреца довольно простоты' (О. Островський), 'The Razor's Edge', 'Cakes and Ale' (W.S. Maugham), 'Late Call' (A.Wilson) та інші. У здійсненій нами вибірці ФО-заголовки виявили неоднакові понятійні відношення з подальшим контекстом твору.

Аналіз показує, що концепт, втілений у ФО-заголовку, може не повторюватися буквально в подальшому тексті. Розглянемо, наприклад, текст роману 'Promised Land' (M.Conlon-McKenna), назву якого можна розуміти як ФО біблійного походження 'обітована земля, край обіцяний' [15: 218]. Проте зміст роману вказує на двоплановість назви. З одного боку, заголовок дійсно актуалізує фрейм базової ФО, тому що в романі йдеться про батьківську ферму головного персонажа роману – Елли, яка є для дівчини втіленням найбільшого щастя та бажаного добробуту. Ця ферма – місце, де Елла народилася і де б вона хотіла прожити своє життя. У той же час в тексті роману спостерігається явище подвійної актуалізації цієї ФО, тому що автор неодноразово вживає компоненти виразу як компоненти вільного словосполучення, причому у випадках такого використання компоненти словосполучення виявляють здатність до функціональної переорієнтації [16: 253-264], тобто переходять з одного морфологічного класу в інший, демонструючи валентні властивості нового класу. Прикладів такого вживання у тексті роману п'ять, наведемо деякі з них:

(1) *'Tis all yours, Ella girl!' he'd console her, when she was soaked to the skin, or frozen cold, spattered with dung, her fingers raw with heavy work, her muscles aching with fatigue, the promise of the land keeping her going* (C. 12).

(2) *'[...] Sell me some of the land! God knows I'm the only one who's worked this place and you know by rights I deserve to own a piece of it. Daddy should never have done what he did, he should have left it between us. He promised me this farm, and if he hadn't got sick...'* (C.76).

У фрагменті (1) відзначається перехід ад'єктивного компонента базової ФО 'promised' в іменник 'the promise', який функціонує як головний компонент прийменникового словосполучення. У фрагменті (2) також спостерігається переорієнтація ад'єктивного компонента в повнозначне дієслово 'promise', яке виконує функцію присудка речення. Проте вказані зміни у використанні аналізованої фрази не руйнують когнітивної спільності концепта, створеного ФО 'promised land': вживання в наведених фрагментах певної низки виразів актуалізує цікаві когнітивні картини, які знаходяться у спільному ментальному просторі:

'he'd console her' —————→ **HE PROMISED**

'her fingers raw with heavy work' —————→ **SHE WORKED MUCH AND WILLINGLY**

'the promise [...] kept her going' —————→ **SHE WANTED (THE FARM)**

'I'm the only one who's worked in this place'* —————→ *SHE WORKED MUCH

***'I deserve to own a piece of it'* SHE WANTED (THE FARM)**

Daddy should never have done what he did? → **HE PROMISED**
→ **HE BROKE HIS PROMISE**

Ці картинки можна узагальнити в смисловому розумінні у вигляді складного концепта, який набуває назви ‘бленда або блендинга’ [17: 56]. В аналізованому випадку спостерігаємо актуалізацію бленда ‘She wanted the land; the land was the best for her’. Наведені уривки демонструють випадки аналогового мапування концептів PROMISE та SOMETHING THE BEST, але постійна присутність в тексті роману образу рідного маєтка Фінтри – втілення життєвих мрій головного персонажа, дозволяють розглядати концепт PROMISED LAND як бленд, сприйняття якого ускладнене постійною подвійною актуалізацією цього поняття в романі. Адже Фінтра була дійсно обіцяною землею, водночас це було жадане, надзвичайно дороге місце, де могли виповнитися найголовніші бажання.

Образ жаданої обітованої землі настільки сильний, його іррадіація в тексті настільки відчутна, що в рамковій конструкції цього тексту автор вживає компоненти словосполучення 'the promised land' у вигляді вільної фрази з контекстуально необхідними граматичними змінами, та це не руйнує базової образної основи твору:

(3) Even in the darkness she felt in peace, glad of all good things in her life: the promises kept, the land of her father safe, the new life she'd built for herself (C. 348).

Непорозуміність образної основи такого тексту в умовах живання ФО-заголовка у трансформованому вигляді можна пояснити з позицій "теорії контекстуального каркаса" ("contextual frame theory") [18; 19; 20]. Ця теорія пояснює в загальному вигляді, як читач може відтворити у своїй свідомості сцену з частинок контекстуальної інформації, присутньої в тексті, але не повтореної в наступних реченнях. Якщо матеріал тексту є в певною мірою обмежений у будь-якому реченні, то ширше й глибше 'повідомлення', втілене в цьому матеріалі, створюється та сприймається на основі когнітивного конструювання, поєднання інформації, отриманої з різних частинок тексту, із загальним обсягом знань кожного читача [20: 34]. Зрозуміло, що вказана ментальна операція стоїть як широкої екстралінгвістичної інформації, так і суто лінгвістичних знань, частиною яких є знання фразеологічного корпусу мови. Для аналізу текстових потенцій ФО це має особливе значення: як підтверджує ряд цікавих експериментів Р. Найака та У. Гібса, відомі мовцям ідіоми поєднані в ментальні лексикони стосовно концептів, рефлексією яких є ця ідіома. Оскільки концептуальні знання організовані навколо прототипів [21], читачі при сприйманні ФО виявляють тенденцію до компонентного аналізу ФО щодо співвіднесеності відповідного прототипу, тому ментальні моделі людини передбачають очікуваність певного компонента або компонентів ФО, коли відповідна прототипічна ситуація актуалізується в тексті [22: 316, 322]. Вказана психологічна очікуваність сприяє реконструюванню базової ФО у свідомості читача кожний раз, коли її компоненти або трансформи використовуються в тексті. Водночас з цією інформацією взаємодіє вся додаткова інформація, яка з'являється в тексті при семантичному зрушенні ФО – висуненні певних слотів, що показують наведені вище текстові приклади.

Вивчення особливостей актуалізації ФО-заголовка в романі "Room at the Top" (J. Braine) також підтверджує корисність теорії К. Еммотт. Базовий фразеологізм, вжитий для називання, означає 'місце на Олімпі, наверху' [23: 641] і втілює концепт ВИСОКЕ СТАНОВИЩЕ. Теорія контекстуального каркасу пояснює, що свідомість як автора, так і читача зберігає втілений цією ФО образ протягом сприймання всього роману. Тому автор ще більше концентрує названий концепт, вживаючи цю ФО у скороченому вигляді для називання району, де знаходяться будинки найкращих та найвпливовіших громадян містечка Варлі, – Т'Тор. Тобто найбільш змістовно вагома частина базової ФО вживається як псевдо-географічна назва, вираз 'Т'Тор' набуває символічного змісту і втілює концепт НАЙКРАЩИЙ. Переосмислення та символічне значення цього поняття яскраво представлені в прикладах:

(4) *'This is St. Clair Road,' she said as the taxi turned up a long steep hill. 'We live at the top. It's always T' Top in Warley, though, with a capital T' (C. 20).*

(5) *I congratulated myself on my good fortune...I was going to the Top, into a world that even from my first brief glimpses filled me with excitement: big houses with drives and orchards and manicured hedges...(C.20).*

(6) *'You live right at T' Top, of course?'* (C. 63)

(7) *The houses were smaller in this quarter; the big house at the top of the road was the last outpost of the world of private swimming pools and poplars and new M.G.s (C. 64).*

У наведених фрагментах простежується паралельна актуалізація прямого та метафоричного поняття 'the Top', особливо чітко це експліковане у прикладі (4), де 'at the top' також може сприйматися як метафора, яка експліцитно пояснюється в контексті цього речення: в ньому вжито інші вирази-концептори концепту НАЙКРАЩИЙ: 'the world or private swimming pools', 'new M.G. s'.

Текст роману містить численні випадки актуалізації цього концепту, серед яких найвищою частотністю відзначено компонент базової ФО, яка є в заголовку роману – ‘the top’. Це свідчить про значний текстовий поте-

нціал виразу, який завдяки заголовку сприймається саме у фразеологічному, а не у прямому значенні, або реалізує обидва значення водночас. Тобто концепт, втілений у заголовку, в концентрованому вигляді актуалізується протягом усього тексту роману. Вирази з компонентом 'the top' концептуально цементують роман зсередини, що є вираженням авторського задуму: в романі йдеться про те, до яких засобів доводилося вдаватися юнаку простого походження, щоб дістатися до верхівки суспільства та здобути собі впевнено успішний шлях у житті.

В аналізованому тексті найменування 'the Top' та 'T'Top' можна розглядати як семантичне зрушення та структурну трансформацію базової ФО-заголовка 'room at the top', причому в основі зрушення лежить структурне скорочення та концентрація образності. ФО-трансформ у тексті твору, як було показано вище, набуває здатності реалізувати інший концепт, і це явище можна розглядати як актуалізацію вторинної метафори. Текстові факти реалізації трансформу 'the Top' мають всі ознаки концептуальної метафори за Д. Лакоффом [24]. Одним з головних постулатів Д. Лакоффа є ідея про те, що метафора міститься зовсім не в мові, а в нашому способі концептуалізації одного ментального домена засобами іншого домена. Метафора виникає в думці, а не в мові, й метафоризація є важливою, необхідною частиною звичайного процесу концептуалізації світу та набування життєвого досвіду. Спираючись на наведені постулати, сучасні когнітологи при вивченні концептуальної метафори поєднують надбання формальної логіки та лінгвістики. Розглядаючи метафору як утворення відношень подібності в модусі образності [25: 31; 26], вони, однак, вказують на ослаблення модуса образності в художніх текстах, де при метафоризації не слід обов'язково спиратися на нові схеми, властиві словниковим дефініціям двох слів, що порівнюються. При метафоризації в художніх текстах йдеться скоріше про утворення спільних асоціацій, тому що метафора зароджується на основі певних понять, якими оперує людська свідомість [27: 125].

Спільна асоціація понять 'the Top' та 'щось найкраще, відзначене найвищим гатунком' очевидні, проте в цьому випадку синтаксичне скорочення базової ФО не може розглядатися як звужування її значення, тому що при утворенні такого трансформу присутня найістотніша ознака метафори – наявність образної внутрішньої форми. Це ознака, яка бере участь в утворенні вторинних найменувань як *tertium comparationis* [28: 69]. При метафоризації відбувається концептуалізація нової часточки дійсності за аналогією з уже наявною системою понять. Проте при цьому відбувається порушення референтної віднесеності зі словесним знаком, тобто порушуються семантичні зв'язки між цим знаком та означуванням референтом. Але така семантична аномалія є свідомо створеною, й такі порушення в силу їх умисності є когнітивними за своєю природою. Джерело метафори – свідомо помилка в таксономії об'єктів [27: 126]. Як зазначають дослідники, метафора працює на категоріальне зрушення [29: 74] та базується на категоріальній помилці [30: 441], причому ця помилка умисна, запрограмована автором тексту.

Отже, запрограмований аналіз текстової ролі концепту, втіленого у ФО-заголовку, та особливості його реалізації у тексті твору, (при чому спостерігаються семантичні зрушення базової ФО-заголовка) свідчать про те, що ФО-заголовки відіграють значну роль у побудові контекстуального каркаса тексту, втілюючи ключовий концепт тексту.

Крім того, стратегія домінування ФО-заголовка в концептуальному каркасі твору ґрунтується на використанні семантичних зрушень у певній ФО при її подальшій актуалізації в тексті, серед яких було відзначено подвійну актуалізацію, концентрацію образності та вторинну метафоризацію.

Проаналізовані тексти демонструють своєрідність актуалізації концептів-заголовків у кожному випадку, що свідчить про значущість використання семантичного зрушення у ФО-заголовку для реалізації унікального авторського задуму.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Воробьёва О.П. Текстовые категории и фактор адресата: Монография. – К.: Вища школа, 1993. – 200 с.
2. Гальперин И.Р. Текст как объект лингвистического исследования. – М.: Наука, 1981. – 139 с.
3. Леонтьев А.Н. О путях исследования восприятия // Восприятие и деятельность. – М.: Наука, 1976. – 240 с.
4. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность. – М.: Наука, 1977. – 311 с.
5. Леонтьев А.Н. Психология образа // Вестник МГУ. Сер. 14. Психология. – М.: Изд-во Моск. гос. ун-та им. М.В. Ломоносова, 1979. – С. 20-42.
6. Молчанова Г.Г. Импликативные аспекты семантики художественного текста: Автореф. дис... д-ра филол. наук. – М., 1990. – 32 с.
7. Тураева З.Я. Лингвистика текста. – М.: Просвещение, 1986. – 127 с.
8. Бабенко Л.Г., Васильев И.Е., Казарин Ю.В. Лингвистический анализ художественного текста. – Екатеринбург: Изд-во Екатеринбургск. ун-та, 2000. – 180 с.
9. Кубрякова Е.С. Язык и знание. – М.: Языки славянской культуры, 2004. – 560 с.
10. Бутакова Л.О. Авторское сознание в поэзии и прозе: когнитивное моделирование: Монография. – Барнаул: Изд-во Алтайск. ун-та, 2001. – 283 с.
11. Колодина Н.И. Проблемы понимания и интерпретации художественного текста. Монография. – Тамбов: Изд-во Тамбовск. гос. технич. ун-та, 2001. – 184 с.
12. Демьянков В.З. Когнитивная лингвистика как разновидность интерпретирующего подхода // Вопросы языкознания, 1994. – №4. – С. 34-37.
13. Лурия А.Р. Язык и сознание. – Ростов-на-Дону: Изд-во Ростов. гос. ун-та, 1998. – 197 с.

14. Кухаренко В.А. Интерпретация текста. – Л.: Просвещение, 1979. – 327 с.
15. (CDI): Chambers Dictionary of Idioms: English-Ukrainian Semibilingual. – К.: Всеуито, 2002. – 475 с.
16. Левицкий А.Э. Функциональные подходы к классификации единиц современного английского языка. – Житомир: АСА, 1998. – 362 с.
17. Turner M. The Literary Mind. – N.Y. – Oxford: Oxford University Press, 1998. – 187p.
18. Emmott C. Frames of Reference: Contextual Monitoring and Narrative Discourse // Advances in Written Text Analysis. – London: Routledge, 1994. – P. 157-166.
19. Emmott C. Narrative Comprehension: A Discourse Perspective. – Oxford: Clarendon Press, 1997. – 254 p.
20. Emmott C. Experience of Reading. Cognition, Style, Affect and Social Space // Textual Secrets. The Message of the Medium. Proceedings of the 21st PALA Conference (April 12-15, 2001). – Budapest: School of English and American Studies. Ецтvцs Lorand University, 2001. – P. 29-42.
21. Rosch E. Cognitive presentations of semantic categories // Journal of experimental psychology: General, 104, 1975. – P. 192-233.
22. Nayak N.P., Gibbs R.W. Conceptual knowledge in the interpretation of idioms // Journal of experimental psychology: learning, memory and cognition: General, 119, 1989. – P. 314-330.
23. Кунин А.В. Англо – русский фразеологический словарь (АРФС). – М.: Русский язык, 1984.
24. Lakoff G. The Contemporary Theory Of Metaphor // <lakoff @ cogsci. Berkley. EDU>, 1993.
25. Жоль К.К. Мысль, слово, метафора. Проблемы семантики в философском освещении. – К.: Освіта, 1984. – 290 с.
26. Телия В.Н. Метафора как модель словопроизводства и её экспрессивно-оценочная функция // Метафора в языке и тексте. – М.: Изд-во Моск. гос. ун-та им. М.В. Ломоносова, 1988. – 352 с.
27. Заботкина В.И. Конвенциональность vs креативность в лексиконе (когнитивно-дискурсивный подход) // С любовью к языку. Сб. науч. трудов. Посвящается Е.С. Кубряковой. – Москва-Воронеж: ИЯ РАН, Воронежск. гос. ун-т, 2002. – С. 123-130.
28. Телия В.Н. Коннотативный аспект номинативных единиц. – М.: просвещение, 1986. – 312 с.
29. Ортега-и-Гассет Х. Две великие метафоры // Теория метафоры. – М.: Наука, 1990. – С. 52-80.
30. Риккер П. Живая метафора // Теория метафоры. – М.: Наука, 1990. – С. 436-460.

Матеріал надійшов до редакції 19.04.2005р.

Кузнецова А.В. Когнитивный анализ семантических сдвигов во фразеологических единицах – заголовках художественных текстов (на материале современного английского языка).

В статье рассматривается интересная писательская стратегия, которая наблюдается при использовании фразеологизма для заголовка текста: употребление разных семантических сдвигов в данном фразеологизме при его дальнейшей реализации в контексте произведения является способом достижения определённых контекстуальных эффектов. Предлагается когнитивный анализ таких эффектов, который доказывает, что актуализация семантических сдвигов во фразеологизмах, вначале реализованных как заголовок, – это основной способ создания контекстуального каркаса литературного текста.

Kuznetsova G.V. Cognitive analysis of semantic shifts in phraseological units – titles of Modern English literary texts

The article deals with an interesting writer's strategy in using phraseological units to entitle the text and then use various semantic shifts in the given phraseological unit to achieve certain contextual effects. The cognitive analysis of such effects is suggested which proves that semantic shifting in the phraseological unit, which was first used as a title, is the main means to create the contextual frame of a literary text.